

Council of Europe
Conseil de l'Europe

**Európska Charta
o regionálnych jazykoch
alebo jazykoch menších**

**European Charter
for Regional or Minority Languages**

**Charte européenne
des langues régionales ou minoritaires**

Slovenská verzia
Slovak version
Version slovaque

Official version:

European Charter for Regional or Minority Languages/Charte Européenne des langues régionales ou minoritaires (bilingual edition, English and French)
ISBN 92-871-2210-5

Oficiálna verzia tohto textu bola publikovaná v anglickom a francúzskom jazyku. Obidva tieto jazyky majú rovnakú autoritu. Tento preklad nemá oficiálny status a slúži len pre informačné účely.

Informačné a dokumentačné stredisko o Rade Európy
Academia Istropolitana
Klariská 5
P.O.Box 217
810 00 Bratislava 1
tel: 07/335 752
tel/fax: 07/335 672

Preambula

Členské štáty Rady Európy, signatári tejto charty,

považujúc za cieľ Rady Európy vytvorenie čo najužšej jednoty svojich členov, predovšetkým pri zachovávaní, ako aj podpore myšlienok a zásad spoločného dedičstva,

prihliadnuc na skutočnosť, že ochrana regionálnych jazykov, alebo jazykov európskych historických národnostných menšín, z ktorých niektorým hrozí postupný zánik, prispieva k zachovávaniu a rozvoju tradícií, ako aj európskeho kultúrneho dedičstva,

pokladajúc právo používať regionálny jazyk, alebo jazyk národnostnej menšiny v súkromnom a vo verejnom živote za nescudziteľné právo v zmysle zásad obsiahnutých v Medzinárodnom pakte o občianskych a civilných právach Organizácie spojených národov a v duchu Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Rady Európy,

majúc na zreteli prácu vykonanú v rámci KBSE a najmä na Záverečný akt z Helsínk z r. 1975, ako aj dokument zo stretnutia v Kodani v r. 1990,

zdôrazňujúc význam interkultúry a viacjazyčnosti, a uvedomujúc si, že ochrana a šírenie regionálnych jazykov a jazykov národnostných menšín by sa nemala diať na úkor oficiálnych jazykov a potrebu ich učenia,

uvedomujúc si skutočnosť, že ochrana a šírenie regionálnych jazykov a jazykov národnostných menšín v rôznych krajinách európskych regiónoch je významným prínosom utvárania Európy založenej na princípoch demokracie a kultúrnej rozmanitosti v rámci národnej suverenity a teritoriálnej integrity,

berúc do úvahy špecifické podmienky a vlastné historické tradície jednotlivých regiónov európskych krajín,

sa dohodli na nasledovnom :

ČASŤ I - Všeobecné ustanovenia

Článok 1 - Základné pojmy

Pre účely tejto charty sa

a. pod pojmom "regionálne jazyky alebo jazyky národnostných menšín" rozumejú jazyky:

- i. tradične používané na území daného štátu jeho príslušníkmi, ktorí tvoria menej početnú skupinu v porovnaní s ostatnými obyvateľmi štátu, a
- ii. odlišné od oficiálneho(ych) jazyka(ov) daného štátu, nepatria sem dialekty oficiálneho(ych) jazyka(ov) štátu ani jazyky migrantov.

b. pod pojmom "územie, na ktorom sa používa regionálny jazyk, alebo jazyk národnostnej menšiny" rozumie geografická oblasť, v ktorej je tento jazyk výrazovým prostriedkom určitého počtu ľudí, oprávňujúceho prijatie rôznych ochranných a podporných opatrení, o ktorých pojednáva táto charta,

c. za "jazyky bez teritória" pokladajú jazyky používané štátnymi príslušníkmi štátu, ktoré sú odlišné od jazyka(ov) ostatnej časti obyvateľstva štátu, ale ktoré nemôžu byť pripojené k samostatnej geografickej oblasti napriek ich tradičnému používaniu na území štátu.

Článok 2 - Záväznosť

1. Každá strana sa zaväzuje dodržiavať pokyny uvedené v časti II u všetkých regionálnych alebo menšinových jazykov, ktorými sa hovorí na jej území a ktoré sú v súlade so základnými pojmami uvedenými v článku 1.

2. Pre každý jazyk, ktorý sa ratifikuje, prijme, alebo schváli v zmysle článku 3, sa každá strana zaväzuje prijať minimálne 35 paragrafov, alebo odstavcov, vybraných spomedzi pokynov v časti III tejto charty, pričom najmenej tri musia byť vybraté z článkov 8 a 12 a po jednom z článkov 9,10,11 a 13.

Článok 3 - Organizačné opatrenia

1. Každý zmluvný štát musí pri ratifikácii, prijatí alebo odsúhlasení upresniť regionálny jazyk, alebo jazyk národnostnej menšiny, alebo každý oficiálny jazyk menej rozšírený na územnom celku, alebo časti územia, pre ktoré platia pokyny uvedené v paragrafe 2, článok 2.

2. Každá strana môže kedykoľvek upovedomiť generálneho sekretára o prijatí záväzkov vyplývajúcich z iného paragrafu charty, ktorý nebol špecifikovaný v spôsobe ratifikácie, prijatia, schválenia, alebo že prijme paragraf 1 predmetného článku pre ostatné regionálne jazyky, alebo jazyky národnostných menšín, prípadne iné jazyky, menej používané na celom území alebo časti jeho územia.

3. Záväzky vyplývajúce z predchádzajúceho paragrafu tvoria nedeliteľnú súčasť ratifikácie, prijatia, alebo schválenia a nadobúdajú účinnosť dňom oznámenia.

Článok 4 - Ochranný režim

1. Žiadne ustanovenie uvedenej charty nemôže obmedzovať alebo porušovať práva, zaručené Európskym dohovorom o ľudských právach

2. Ustanovenia tejto charty nemajú vplyv na priaznivejšie stanovy, prijaté pre oblasť regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín alebo právny štatút príslušníkov menšín, ktoré už boli prijaté jednou stranou, alebo sú zakotvené v medzinárodných obojstranných alebo multilaterálnych dohodách.

Článok 5 - Platné ustanovenia

Žiadne ustanovenie tejto charty nemôže obsahovať právo alebo odporúčanie na činnosť, ktorá by bola v rozpore s cieľmi Charty Spojených Národov alebo s inými záväzkami medzinárodného práva, vrátane zásady suverenity a teritoriálnej integrity štátov.

Článok 6 - Informácia

Strany sa zaväzujú poskytnúť informácie príslušným úradom, organizáciám a osobám o právach a povinnostiach, zakotvených v tejto charte.

ČASŤ II - Vytýčené ciele a zásady v zmysle paragrafu 1, článku 2

Článok 7 - Ciele a zásady

1. Pri posudzovaní regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín v oblastiach, kde sú tieto používané, a podľa stavu jednotlivých jazykov, zakladajú strany svoju politiku, legislatívu a konkrétne opatrenia na nasledovných cieľoch a zásadách:

- a. uznanie regionálnych jazykov, alebo jazykov národnostných menšín ako prejav kultúrneho bohatstva,
- b. rešpektovanie geografickej oblasti každého regionálneho jazyka, alebo jazyka národnostných menšín tak, aby existujúce, prípadne pripravované administratívne rozdelenie, neobmedzovalo podporu regionálneho jazyka, alebo jazyka národnostných menšín,
- c. potreba rozhodného postupu pri podpore regionálnych jazykov, alebo jazykov národnostných menšín za účelom ich zachovania,
- d. uľahčenie a/alebo povzbudenie ústneho, alebo písomného prejavu v regionálnom jazyku, alebo v jazyku národnostných menšín vo verejnom živote, alebo v súkromnom živote,
- e. udržiavanie a rozvoj stykov v oblastiach zakotvených v predmetnom Dohovore medzi skupinami používajúcimi regionálny jazyk, alebo jazyk národnostných menšín a inými skupinami žijúcimi v Štáte, ktoré používajú jazyk v identickej, alebo blízkej podobe, ako aj nadviazanie kultúrnych stykov s inými skupinami v Štáte, používajúcimi odlišné jazyky,
- f. poskytnutie adekvátnych foriem a prostriedkov na vyučovanie a štúdium regionálnych jazykov, alebo jazykov národnostných menšín podľa príslušných stupňov
- g. poskytnutie adekvátnych prostriedkov, ktoré by umožnili osobám neovládajúcim regionálny jazyk, alebo jazyk národnostných menšín a ktorí žijú v oblasti, kde je tento jazyk používaný, aby sa im umožnilo jeho ovládnutie v prípade, ak prejavia záujem,
- h. podpora štúdií a výskumu regionálnych jazykov, alebo jazykov národnostných menšín na univerzitách, alebo ekvivalentných organizáciách,

i. podpora vhodných foriem transnacionálnych výmen v oblastiach zakotvených pre regionálne jazyky, alebo jazyky národnostných menšín v Dohovore, pokiaľ sú uplatňované v praxi identickým, alebo podobným spôsobom v dvoch, alebo vo viacerých Štátoch.

2. Strany sa zaväzujú obmedziť, pokiaľ tak ešte neurobili, všetky rozdiely, výnimky, obmedzenia, alebo neopodstatnené priority pri používaní regionálneho jazyka, alebo jazyka národnostných menšín ktorých účelom je odradiť, alebo ohroziť jeho podporu, alebo jeho rozvoj. Prijatie zvláštnych opatrení v prospech regionálnych jazykov, alebo jazykov národnostných menšín, ktoré by podporili rovnoprávnosť medzi užívateľmi uvedeného jazyka a ostatným obyvateľstvom, alebo by prihliadli na ich zvláštne postavenie, čo nemožno pokladať za diskriminačné opatrenie voči užívateľom rozšírenejších jazykov.

3. Strany sa zaväzujú podporovať vhodnými prostriedkami vzájomné porozumenie medzi všetkými jazykovými skupinami v krajine takým spôsobom, aby rešpekt, porozumenie a tolerancia voči regionálnym jazykom, alebo jazykom národnostných menšín sa stali súčasťou výchovy a vzdelávania poskytovaného v krajine a k uvedenému prístupu viesť aj masovokomunikačné prostriedky.

4. Definujúc svoju politiku voči regionálnym jazykom alebo jazykom národnostných menšín, strany sa zaväzujú zohľadniť potreby a želania, formulované skupinami, ktoré používajú uvedené jazyky. V prípade potreby môžu zakladať poradné orgány, ktoré by pomáhali úradom vo všetkých otázkach týkajúcich sa regionálnych jazykov, alebo jazykov národnostných menšín.

5. Strany sa zaväzujú po prijatí potrebných zmien uplatňovať zásady uvedené v paragrafoch 1 až 4 pre jazyky bez územia. Avšak pre tieto jazyky platí, že druh a dosah prijatých opatrení v zmysle predmetného Dohovoru bude stanovený pružne, zohľadňujúc potreby a želania, ako aj tradície a charakteristické črty skupín, ktoré používajú tieto jazyky.

ČASŤ III - Opatrenia na podporu používania regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín vo verejnom živote v zmysle záväzkov uvedených v paragrafe 2, článok 2

Článok 8 - Vyučovanie

1. V oblasti vyučovania sa strany zaväzujú na územiach, kde sú predmetné jazyky používané, podľa situácie každého z týchto jazykov, rešpektujúc pritom vyučovanie v oficiálnom(ych) jazyku(och) štátu :

a.

- i.* prijať opatrenia na zabezpečenie predškolskej výchovy v príslušnom regionálnom jazyku alebo jazykoch národnostných menšín, alebo
- ii.* prijať opatrenia, aby prevažná časť predškolskej výchovy bola zabezpečená v príslušnom regionálnom jazyku, v jazyku národnostných menšín, alebo
- iii.* prijať jedno z vyššieuvedených opatrení pod *i* a *ii* pre žiakov z rodín, ktoré prejavia záujem za predpokladu dostatočného počtu žiakov, alebo
- iv.* ak štátne úrady nemajú priamu kompetenciu v oblasti predškolskej výchovy, je potrebné umožniť, a/alebo podporiť vyššieuvedené opatrenia pod *i* až *iii*,

b.

- i.* prijať opatrenia na zabezpečenie vyučovania na základnom stupni v príslušnom regionálnom jazyku, alebo v jazyku národnostných menšín, alebo
- ii.* prijať opatrenia, aby prevažná časť vyučovania na základnom stupni bola zabezpečená v príslušnom regionálnom jazyku, alebo jazykoch národnostných menšín, alebo
- iii.* prijať opatrenia, aby na základnom stupni vyučovanie príslušného regionálneho jazyka, alebo jazykov národnostných menšín bolo neoddeliteľnou súčasťou života, alebo
- iv.* uplatniť jedno z vyššieuvedených opatrení pod *i* až *iii* pre žiakov rodín, ktoré prejavia záujem, za predpokladu dostatočného počtu žiakov,

c.

- i.* prijať opatrenia na zabezpečenie vyučovania v príslušnom regionálnom jazyku, alebo v jazykoch národnostných menšín na druhom stupni, alebo
- ii.* prijať opatrenia, aby prevažná časť vyučovania na druhom stupni bola zabezpečená v regionálnych jazykoch, alebo v jazykoch národnostných menšín, alebo

iii. prijať opatrenia, aby na druhom stupni vyučovanie regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín bolo neoddeliteľnou súčasťou života, alebo

iv. uplatniť jedno z vyššieuvedených opatrení pod *i* až *iii* pre žiakov, ktorí prejavia záujem, prípadne ktorých rodiny prejavia záujem, za predpokladu dostatočného počtu žiakov,

d.

i. prijať opatrenia na zabezpečenie vyučovania v príslušných regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín na odborných školách, alebo

ii. prijať opatrenia, aby prevažná časť vyučovania na odborných školách bola zabezpečená v príslušných regionálnych jazykoch alebo jazykoch národnostných menšín, alebo

iii. prijať opatrenia, aby sa na odborných školách vyučovanie príslušných regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín stalo neoddeliteľnou súčasťou života, alebo

iv. uplatniť jedno z vyššieuvedených opatrení pod *i* až *iii* pre žiakov, ktorí prejavia záujem, prípadne ktorých rodiny prejavia záujem, za predpokladu dostatočného počtu žiakov,

e.

i. prijať opatrenia na zabezpečenie vyučovania v príslušných regionálnych jazykoch, alebo v jazykoch národnostných menšín na univerzitách, prípadne na iných vysokých školách, alebo

ii. prijať opatrenia na zabezpečenie štúdia týchto jazykov ako odborných predmetov univerzitného, prípadne vysokoškolského štúdia, alebo

iii. ak postavenie štátu voči vysokoškolským zariadeniam neumožňuje prijatie opatrení uvedených pod *i* až *ii*, je potrebné podporovať a/alebo schváliť vyučovanie na univerzite alebo na inej vysokej škole v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín, ale umožniť štúdium týchto jazykov na univerzite, alebo inej vysokej škole,

f.

i. prijať ustanovenia, na základe ktorých budú zabezpečené vzdelávacie kurzy pre dospelých alebo priebežné vzdelávanie buď prevažne alebo úplne v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín, alebo

ii. umožniť, aby sa tieto jazyky stali predmetmi vzdelávania dospelých, alebo ako súčasť sústavného vzdelávania, alebo

iii. ak štátne úrady nemajú príslušné kompetencie v oblasti vzdelávania dospelých, je potrebné podporovať a/alebo schváliť vyučovanie týchto jazykov v rámci vzdelávania dospelých alebo sústavného vzdelávania,

g. prijať opatrenia na zabezpečenie vyučovania dejepisu a kultúry, ktorá je prejavom regionálneho jazyka alebo jazyka národnostnej menšiny,

h. zabezpečiť úvodné a sústavné vzdelávanie učiteľov, potrebných pre realizáciu tých paragrafov a až g, ktoré boli schválené danou stranou,

i. vytvoriť jeden alebo viac kontrolných orgánov, povereného/ých kontrolovať prijaté opatrenia a pokrok v inštitúciách, ako aj rozvoj vyučovania regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín a vypracovávať o nich pravidelné správy, ktoré budú zverejnené.

2. V oblasti vyučovania regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín na územiach, kde sa tradične nepoužívajú, strany sa zaväzujú povoliť, podporiť, alebo zabezpečiť vyučovanie v regionálnom jazyku alebo v jazyku národnostnej menšiny adekvátne podľa úrovne, pokiaľ bude dostatočný počet užívateľov regionálneho jazyka alebo jazyka národnostnej menšiny.

Článok 9 - Právo

1. Strany sa zaväzujú v prípadoch, kde sídli v súdnych obvodoch určitý počet osôb hovoriacich regionálnymi jazykmi alebo jazykmi národnostných menšín, aby sa prijali nižšie uvedené opatrenia podľa situácie jednotlivých jazykov a za podmienky, že využitie možností uvedených v tomto paragrafe nebude sudca pokladať za prekážku súdneho postupu :

a. pri trestnom pojednávaní:

i. zabezpečiť, aby súdnictvo na základe požiadavky jednej strany viedlo pojednávanie v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín, a/alebo

ii. poskytnúť obžalovanému právo vyjadrovať sa v jeho regionálnom jazyku alebo v jazyku národnostnej menšiny, a/alebo

iii. zabezpečiť, aby žiadosti a dôkazy, písomné, alebo ústne, neboli pokladané za neprijateľné len z dôvodu, že boli predložené v regionálnom jazyku, alebo v jazyku národnostnej menšiny, a/alebo

iv. vyhotoviť v týchto regionálnych jazykoch, alebo v jazykoch národnostných menšín spisy k súdnemu pojednávaniu,

pripade potreby služieb tlmočníkov a prekladov nevyžadovať od zainteresovaných dodatočné poplatky,

b. v civilných pojednávaniach:

i. zabezpečiť, aby súdnictvo na základe požiadavky jednej strany viedlo pojednávanie v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín, a/alebo

ii. umožniť v prípade svedeckej výpovede jednej strany pred súdnym tribunálom, aby mohla svedčiť vo svojom regionálnom jazyku alebo v jazyku národnostnej menšiny bez úhrady dodatočných nákladov, a/alebo

iii. umožniť predloženie dokladov a dôkazov v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov, alebo prekladov,

c. postupy pri pojednávaniach správnych súdov :

i. na základe požiadavky jednej strany zabezpečiť, aby súdnictvo viedlo pojednávanie v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín, a/alebo

ii. umožniť v prípade svedeckej výpovede jednej strany pred súdnym tribunálom, aby mohla svedčiť vo svojom regionálnom jazyku alebo v jazyku národnostných menšín bez úhrady dodatočných nákladov, a/alebo

iii. umožniť predloženie dokladov a dôkazov v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín, v prípade potreby prostredníctvom tlmočníkov, alebo prekladov

d. prijať opatrenia, aby aplikácia odstavcov *i* až *iii* nižšieuvedených paragrafov b a c a v prípade potreby služieb tlmočníkov a prekladov nevyžadovať od zainteresovaných dodatočné náklady.

2. Strany sa zaväzujú:

a. neodmietnuť platnosť súdnych spisov predložených v štáte len z dôvodu ich vyhotovenia v regionálnom jazyku alebo v jazyku národnostnej menšiny, alebo

b. neodmietnuť platnosť súdnych dokladov medzi stranami predložených v štáte len z dôvodu ich vyhotovenia v regionálnom jazyku alebo v jazyku národnostnej menšiny, ale zabezpečiť aby boli odporovateľné tretími zainteresovanými osobami, ktoré nepoužívajú tieto jazyky, za podmienky, že s obsahom spisu ich musí oboznámiť uplatňovateľ práva, alebo

c. neodmietnuť platnosť súdnych dokladov medzi stranami predložených v štáte len z dôvodu ich vyhotovenia v regionálnom jazyku alebo v jazyku národnostných menšín.

3. Strany sa zaväzujú sprístupniť v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín najdôležitejšie národné legislatívne texty, predovšetkým doklady týkajúce sa užívateľov týchto jazykov, pokiaľ predmetné texty neboli inak sprístupnené.

Článok 10 - Štátna správa a verejná správa

1. V správnych častiach štátu, kde sídli taký počet užívateľov regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín, ktorý oprávňuje prijatie nižšie uvedených opatrení, a podľa situácie jednotlivých jazykov, sa strany zaväzujú, pokiaľ je to možné :

- a.
 - i. zabezpečiť, aby boli v štátnej správe používané regionálne jazyky alebo jazyky národnostných menšín, alebo
 - ii. zabezpečiť, aby zástupcovia prichádzajúci do kontaktu s verejnosťou, používali regionálne jazyky alebo jazyky národnostných menšín vo vzťahu k osobám, ktoré sa obrátia na nich v týchto jazykoch, alebo
 - iii. zabezpečiť, aby užívatelia regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín mohli predložiť ústne, alebo písomné požiadavky, ako aj dostať odpoveď v týchto jazykoch, alebo
 - iv. zabezpečiť, aby užívatelia regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín mohli predložiť ústne alebo písomné požiadavky v týchto jazykoch, alebo
 - v. zabezpečiť, aby užívatelia regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín mohli predložiť platný doklad, vystavený v týchto jazykoch,
- b. poskytnúť úradné formuláre a texty na bežné používanie pre obyvateľov v regionálnych jazykoch, alebo v jazykoch národnostných menšín, alebo v dvojjazyčnej verzii,
- c. dovoliť štátnej správe zostaviť doklady v regionálnom jazyku alebo v jazyku národnostných menšín.

2. Na území, kde sídli taký počet užívateľov regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín, ktorý oprávňuje prijatie nižšie uvedených opatrení, sa strany zaväzujú miestnym a regionálnym samosprávam povoliť a/alebo podporiť:

- a. používanie regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín v regionálnej alebo miestnej samospráve,
- b. možnosť, aby užívatelia regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín mohli predložiť ústne alebo písomné žiadosti v týchto jazykoch,

c. uverejnenie oficiálnych textov regionálnych samospráv taktiež v príslušných v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín,

d. uverejnenie oficiálnych textov miestnych úradov taktiež v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín,

e. používanie regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín na rokovaniach regionálnych samospráv, nevylučujúc tým použitie oficiálneho(ych) jazyka(ov) štátu,

f. používanie regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín na rokovaniach miestnych samospráv, nevylučujúc tým použitie oficiálneho(ych) jazyka(ov) Štátu,

g. používanie, alebo osvojenie si tradičných a správnych názvov miest v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín spoločne s pomenovaním v oficiálnom(ych) jazyku(och).

3. Zmluvné strany, zastupujúce záujmy verejnej správy, ktorú zabezpečuje štátna správa alebo iné osoby, sa zaväzujú na územiach, kde sa používajú regionálne jazyky alebo jazyky národnostných menšín, berúc zreteľ na postavenie každého jazyka a na možnosti :

a. zabezpečiť, aby regionálne jazyky alebo jazyky národnostných menšín boli používané v službách, alebo

b. umožniť užívateľom regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín, aby formulovali žiadosť a dostali odpoveď v uvedených jazykoch, alebo

c. umožniť užívateľom regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín, aby formulovali žiadosť v týchto jazykoch.

4. Pre zabezpečenie ustanovení paragrafov 1, 2 a 3, ktoré boli odsúhlasené, strany sa zaväzujú prijať jedno alebo viac nasledovných opatrení:

a. poskytovať preklad alebo požadované tlmočenie,

b. získavať, prípadne vzdelávať štátnych úradníkov alebo iných verejných činiteľov v dostatočnom počte,

c. v rámci možností uspokojovať požiadavky verejných činiteľov, ovládajúcich regionálny jazyk alebo jazyk národnostnej menšiny, aby mohli byť pridelení do teritória, kde sa tento jazyk používa.

5. Strany sa zaväzujú schváliť na základe požiadavky zainteresovaných osôb používanie alebo prijatie mena po otcovi v regionálnych jazykoch alebo jazykoch národnostných menšín.

Článok 11 - Masovokomunikačné prostriedky

1. Strany sa zaväzujú pre užívateľov regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín na teritóriách, kde sa tieto jazyky používajú, a podľa ich situácie v medziach priamej alebo nepriamej kompetencie úradov, ako aj podľa významu pre túto oblasť, rešpektujúc pritom zásady nezávislosti a samostatnosti masovokomunikačných prostriedkov :

- a. v prípade, že rozhlas a televízia plnia úlohu verejnej služby:
 - i.* zabezpečiť vysielanie aspoň jednej rozhlasovej stanice a jedného televízneho kanála v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín, alebo
 - ii.* podporovať, alebo uľahčiť vysielanie aspoň jednej rozhlasovej stanice alebo televízneho kanála v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín, alebo
 - iii.* prijať vhodné opatrenia, aby širitelia programov pripravili vysielania v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín,

- b.
 - i.* podporovať, alebo uľahčiť vysielanie aspoň jednej rozhlasovej stanice v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín, alebo
 - ii.* podporovať, alebo uľahčiť pravidelné vysielanie rozhlasových programov v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín,

- c.
 - i.* podporovať, alebo uľahčiť vysielanie jedného televízneho kanála v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín, alebo
 - ii.* podporovať, alebo uľahčiť pravidelné vysielanie televíznych programov v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín,

- d. podporovať, alebo uľahčiť výrobu a šírenie zvukových a audiovizuálnych diel v regionálnych jazykoch a v jazykoch národnostných menšín,

- e.
 - i. podporovať, lebo uľahčiť založenie a/alebo udržanie aspoň jedného tlačového orgánu v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín, alebo
 - ii. podporovať, alebo uľahčiť pravidelné uverejňovanie článkov v tlači v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín,

- f.
 - i. uhradiť mimoriadne náklady masovokomunikačných prostriedkov v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín, pokiaľ všeobecne zákon pripúšťa finančnú podporu masovokomunikačným prostriedkom, alebo
 - ii. rozšíriť existujúce opatrenia o finančnej podpore na výrobu audiovizuálnych diel v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín,

- g. podporovať vzdelávanie novinárov a iných zamestnancov pre masovokomunikačné prostriedky v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín.

2. Strany sa zaväzujú zaručiť slobodu priameho príjmu rozhlasových alebo televíznych vysielaní susedných krajín v jazyku, ktorý sa používa v rovnakej alebo blízkej podobe regionálneho jazyka alebo jazyka národnostnej menšiny a neobmedzovať prenos rozhlasových a televíznych vysielaní zo susedných krajín v uvedenom jazyku. Zaväzujú sa sledovať, aby sa nevyskytli v tlači žiadne obmedzenia slobody prejavu a voľného obehu informácií v používanom jazyku v identickej alebo v podobe blízkej regionálnemu jazyku alebo jazyku národnostnej menšiny. Rešpektovanie nižšieuvedených slobôd, obsahujúcich povinnosti a zodpovednosti, môže byť podriadené istým formalitám, podmienkam a obmedzeniam alebo sankciám, vyplývajúcim zo zákona, ktoré vytvárajú potrebné opatrenia v demokratickej spoločnosti pre oblasť národnej bezpečnosti, teritoriálnej integrity, alebo verejnej bezpečnosti, ochrany poriadku a prevencie proti zločinu, ochrany zdravia a morálnych hodnôt, ochrany mena alebo práv blížneho, aby sa zabránilo šíreniu dôverných informácií, alebo aby sa chránila autorita a nestrannosť súdnej moci.

3. Strany sa zaväzujú dbať na záujmy užívateľov regionálnych jazykov a jazykov národnostných menšín, aby boli zastúpené, alebo aspoň zohľadnené v rámci štruktúr, ktoré boli vytvorené v súlade so zákonom za účelom zaručenia slobody a plurality masovokomunikačných prostriedkov.

Článok 12 - Kultúrna činnosť a kultúrne zariadenia

1. V oblasti kultúrnej aktivity a kultúrnych zariadení - najmä knižníc, videoték, kultúrnych centier, múzeí, archívov, akadémií, divadiel a kín, ako aj literárnych diel a kinematografickej produkcie, ľudového kultúrneho prejavu, festivalov, kultúrneho priemyslu vrátane použitia nových technológií, strany sa zaväzujú, že v teritóriách, kde sa používajú uvedené jazyky, podľa kompetencie, právomoci alebo úlohy verejnej správy budú :

a. podporovať prejavy a aktivity v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín, ako aj podporovať prístup k dielam vytvoreným v týchto jazykoch,

b. podporovať preklad diel vytvorených v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín do iných jazykov vyvíjaním prekladateľskej aktivity, dabingom, post-synchronizáciou a titulkami,

c. podporovať preklad diel vytvorených v iných jazykoch do regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín vyvíjaním prekladateľskej aktivity, dabingom, post-synchronizáciou a titulkami,

d. organizácie zodpovedné za vyvíjanie a podporovanie rôznych foriem kultúrnych aktivít by mali vhodne zaraďovať poznatky a používanie regionálnych jazykov a kultúr alebo jazykov a kultúr národnostných menšín do činností, ktoré organizujú, alebo ktoré podporujú,

e. organizácie vyvíjajúce, alebo podporujúce kultúrne aktivity by mali zamestnávať personál, ovládajúci regionálny jazyk alebo jazyk národnostnej menšiny, ako aj jazyk(y) ostatných obyvateľov,

f. podporovať priamu účasť zástupcov užívateľov regionálneho jazyka alebo jazyka národnostnej menšiny v kultúrnych zariadeniach a programoch,

g. napomáhať a/alebo uľahčiť vytvorenie jednej alebo viacerých organizácií, poverených zbierať, uchovávať a uvádzať, alebo vydávať diela vytvorené v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín,

h. v prípade potreby vytvoriť a/alebo podporovať a financovať prekladateľské služby a výskum názvoslovia najmä za účelom udržiavania a rozvíjania príslušnej administratívnej, obchodnej, ekonomickej, spoločenskej, technologickej alebo právnickej terminológie v regionálnom jazyku alebo v jazyku národnostnej menšiny.

2. V iných oblastiach, kde sa tradične nepoužívajú regionálne jazyky a jazyky národnostných menšín, strany sa zaväzujú povoliť, podporiť a/alebo zabezpečiť, pokiaľ na to oprávňuje určitý počet užívateľov regionálneho jazyka alebo jazyka národnostnej menšiny, vhodné kultúrne aktivity, alebo zariadenia v zmysle predchádzajúceho paragrafu,

3. Strany sa zaväzujú vo svojej kultúrnej politike v zahraničí vytvoriť vhodný priestor aj regionálnym jazykom alebo jazykom národnostných menšín a ich kultúrnym prejavom.

Článok 13 - Ekonomický a spoločenský život

1. V súvislosti s ekonomickou a spoločenskou aktivitou sa strany zaväzujú na celom svojom území :

a. vylúčiť z legislatívy všetky zakazujúce alebo obmedzujúce pokyny, ktoré bez opodstatnených dôvodov postihujú regionálne jazyky alebo jazyk národnostných menšín v dokumentoch súvisiacich s ekonomickým alebo spoločenským životom, najmä v pracovných zmluvách a v technických dokumentoch, ako napr. v návodoch na používanie výrobkov, alebo zariadení,

b. zakázať uvádzanie klauzúl vylučujúcich alebo obmedzujúcich používanie regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín v interných predpisoch podnikov a v osobných spisoch, aspoň pre užívateľov rovnakého jazyka,

c. postaviť sa proti postupom, ktoré smerujú k odradeniu od používania regionálnych jazykov a jazykov národnostných menšín v oblasti ekonomickej a spoločenskej činnosti,

d. uľahčiť a/alebo podporiť ďalšími prostriedkami, okrem vyššieuvedených, používanie regionálnych jazykov a jazykov národnostných menšín.

2. Pre oblasť ekonomickej a spoločenskej aktivity sa strany zaväzujú v rámci kompetencie štátnych orgánov v teritóriách, kde sa používajú regionálne jazyky a jazyky národnostných menšín, a podľa možností :

a. definovať zákonnou a finančnou a bankovou úpravou podmienky, umožňujúce používanie regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín pri vyhotovovaní platobných príkazov (šekov, zmeniek, atď.), ako aj iných finančných dokladov, alebo aspoň zabezpečiť prípravu takejto úpravy,

b. v ekonomických a spoločenských sektoroch, spadajúcich priamo pod ich kontrolu /verejný sektor/, uskutočniť opatrenia, podporujúce používanie regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín,

c. starať sa, aby v sociálnych zariadeniach, ako napr. v nemocniciach, domoch dôchodcov a útulkoch bola možnosť prijať a opatrovať osoby v ich vlastnom regionálnom jazyku alebo jazyku národnostnej menšiny, pokiaľ potrebujú opateru zo zdravotných dôvodov, kvôli vysokému veku alebo z iných dôvodov,

d. vhodnými prostriedkami zaistiť, aby bezpečnostné predpisy boli vydané v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín,

e. sprístupniť cestou štátnych orgánov informácie o právach spotrebiteľov v regionálnych jazykoch alebo v jazykoch národnostných menšín.

Článok 14 - Medzinárodné výmeny

Strany sa zaväzujú:

a. plniť platné bilaterálne a multilaterálne dohody, ktoré ich spájajú so štátmi, kde sa používa v identickej, alebo blízkej forme jazyk, alebo sa snažiť o ich podpísanie, aby boli zabezpečené kontakty medzi užívateľmi rovnakého jazyka v príslušných štátoch v oblasti kultúry, vzdelávania, informácií, odbornej prípravy a sústavného vzdelávania,

b. v záujme regionálnych jazykov alebo jazykov národnostných menšín umožniť a/alebo podporiť spoluprácu v pohraničných oblastiach medzi regionálnymi alebo miestnymi kolektívami v teritóriách, kde sa používa rovnaký jazyk v identickej alebo v blízkej forme.

ČASŤ IV - Uplatňovanie Charty

Článok 15 - Pravidelné správy

1. Strany budú pravidelne predkladať generálnemu tajomníkovi Rady Európy spôsobom, ktorý bude určený Výborom ministrov, správu o svojej politike v zmysle časti II predmetnej Charty a o opatreniach, ktoré podnikli na zabezpečenie pokynov, prijatých v časti III. Prvá správa musí byť predložená do roka po prijatí Charty príslušnou stranou, ďalšie správy nasledujú v trojročných intervaloch po prvej správe.

2. Strany svoje správy uverejnia.

Článok 16 - Kontrola správ

1. Správy predložené generálnemu tajomníkovi Rady Európy budú preskúmané podľa článku 15 výborom odborníkov, zostaveným v zmysle článku 17.
2. Orgány alebo spoločnosti, legálne založené v jednej strane, môžu upozorniť odborníkov na otázky, týkajúce sa plnenia záväzkov vyplývajúcich pre túto stranu z časti III predmetnej Charty. Po konzultácii s príslušnou stranou výbor odborníkov môže zohľadniť tieto informácie pri príprave správy podľa paragrafu 3 tohto článku. Tieto orgány alebo spoločnosti môžu predložiť stanoviská týkajúce sa politiky strany v zmysle časti II.
3. Na základe správ podľa paragrafu 1 a informácií uvedených v paragrafe 2, výbor odborníkov pripraví správu pre Výbor ministrov. Správa bude doplnená zisteniami, ktoré budú oznámené pozvaným stranám a Výbor ministrov ju bude môcť zverejniť.
4. Správa, vypracovaná podľa paragrafu 3, bude obsahovať najmä návrhy výboru odborníkov pre Výbor ministrov, ktorý pripraví odporúčenia jednej alebo viacerým zainteresovaným stranám.
5. Generálny tajomník Rady Európy pripraví každé dva roky detailnú správu pre Parlamentné zhromaždenie o uplatnení Charty.

Článok 17 - Výbor odborníkov

1. Výbor odborníkov bude zložený z jedného člena za každú stranu. Vyberie ho Výbor ministrov zo zoznamu osôb, navrhnutých príslušnou stranou, požívajúcich plnú dôveru, ktoré majú predpoklady a sú spôsobilé zaoberať sa problematikou Charty.
2. Členovia výboru budú menovaní na obdobie 6 rokov a ich mandát bude obnoviteľný. Ak jeden člen nemôže ukončiť svoj mandát, bude nahradený v zmysle postupu, uvedeného v paragrafe 1 a náhradný člen dostane mandát na obdobie platnosti mandátu svojho predchodcu.
3. Výbor odborníkov prijme svoj interný poriadok. Jeho administratívny aparát zabezpečí generálny tajomník Rady Európy.

ČASŤ V - Záverečné ustanovenia

Článok 18

Táto Charta je pripravená na podpis členskými štátmi Rady Európy. Bude predložená na ratifikáciu, prijatie alebo schválenie. Listiny o ratifikácii, prijatí alebo schválení budú uložené u generálneho tajomníka Rady Európy.

Článok 19

1. Táto Charta vstúpi do platnosti prvý deň v mesiaci, ktorý nasleduje po období troch mesiacov od dátumu, kedy päť členských štátov Rady Európy vyjadrilo svoj súhlas plniť záväzky vyplývajúce z Charty v zmysle ustanovení článku 18.

2. Každý členský štát, ktorý prejaví dodatočne svoj súhlas plniť Chartu, sa stáva členom prvý deň v mesiaci, ktorý nasleduje po období troch mesiacov od dátumu predloženia listín ratifikácie, prijatia alebo schválenia.

Článok 20

1. Po nadobudnutí platnosti tejto Charty Výbor ministrov Rady Európy môže prizvať ktorýkoľvek štát, ktorý nemusí byť členom Rady Európy, aby sa pripojil ku Charte.

2. Pre príslušný štát vstúpi Charta do platnosti v prvý deň mesiaca, ktorý nasleduje po období troch mesiacov od dátumu požiadavky na pripojenie, ktorá bola predložená generálnemu tajomníkovi Rady Európy.

Článok 21

1. Každý štát môže pri podpise alebo pri predložení listín ratifikácie, prijatia, alebo schválenia vyjadriť jednu alebo viac výhrad k paragrafom 2 až 5, článok 7 tejto Charty. Žiadna iná výhrada nie je prípustná.

2. Každý zmluvný štát, ktorý vyjadril výhradu na základe predchádzajúceho paragrafu, môže ju celkovo alebo čiastočne odvolať v notifikácii zaslanej generálnemu tajomníkovi Rady Európy. Odvolanie nadobudne účinok od dátumu prijatia notifikácie generálnym tajomníkom.

Článok 22

1. Každá strana môže kedykoľvek vypovedať túto Chartu zaslaním notifikácie generálnemu tajomníkovi Rady Európy.
2. Vypovedanie nadobudne platnosť v prvý deň mesiaca, ktorý nasleduje po období 6 mesiacov od dátum prijatia notifikácie generálnym tajomníkom.

Článok 23

Generálny tajomník Rady Európy oboznámi členské štáty Rady a všetky pridružené štáty k tejto Charte:

- a. o podpisoch,
- b. o predložení ratifikácie, prijatia a schválenia,
- c. o termíne nadobudnutia platnosti tejto Charty v zmysle článkov 19 a 20,
- d. o notifikácii prijatej v zmysle ustanovení článku 3, paragrafu 2, e. o akomkoľvek spise, notifikácii alebo oznámení súvisiacom s touto Chartou.

Oprávnení pripájajú na dôkaz uvedeného svoje podpisy pod predmetnú Chartu.

Vyhotovené v Štrasburgu 5. novembra 1992 vo francúzštine a v angličtine, obidva texty majú rovnakú platnosť, sú vyhotovené v jednom exemplári, ktorý bude uložený v archívoch Rady Európy. Generálny tajomník Rady Európy zašle overenú kópiu členským štátom Rady Európy a každému štátu, pridruženému k tejto Charte.